

**Wyzwania, cele i kierunki interwencji**  
**Grupa II - Ochrona ekosystemów leśnych i usługi ekosystemowe**

**Obszar działania: ochrona bioróżnorodności,  
wzmocnienie usług ekosystemowych przez integrację  
gospodarki leśnej z ochroną przyrody**

**- wersja z 01.07.2026 r. po konsultacjach**

| Cel szczegółowy                                                                                              | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                                | Perspektywa             | Podmioty odpowiedzialne (O) i uczestniczące                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Rozbudowa i wzmocnienie krajowej sieci form ochrony przyrody.                                             | a) Tworzenie nowych lub poszerzenie istniejących form ochrony przyrody, w szczególności rezerwatów przyrody, parków narodowych i stref ochrony gatunkowej, w tym na gruntach innych niż Skarbu Państwa.                                         | 2030 z perspektywą 2035 | MKiŚ (O), MRiRW, Forum Dialogu Leśnego – dalej jako FDL <sup>1</sup> GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, NGO |
|                                                                                                              | b) Uzupełnienie brakujących i aktualizacja istniejących planów ochrony i planów zadań ochronnych, z dostosowaniem ich zapisów do aktualnych potrzeb ochrony gatunków i siedlisk.                                                                | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, GDOŚ, RDOŚ, MRiRW, NGO                                                        |
|                                                                                                              | c) Aktualizacja listy gatunków chronionych zwierząt, grzybów i roślin na podstawie najnowszych badań naukowych w tym poszerzenie listy “gatunków strefowych”.                                                                                   | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, GDOŚ, ON                                                                      |
|                                                                                                              | d) Działania na rzecz większej integracji różnych typów obszarów chronionych oraz zachowania ciągłości między nimi, w tym zapewniające komplementarność planów ochrony i wzmocnioną współpracę zarządców i organów nadzorujących.               | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, NGO                                                       |
|                                                                                                              | e) Przeznaczenie środków na tworzenie dokumentacji przyrodniczych.                                                                                                                                                                              | 2035                    | MKiŚ (O), NFOŚiGW, RDOŚ, jednostki samorządu terytorialnego (JST)                            |
| 2. Wdrożenie aktywnych działań adaptacyjnych mających na celu zachowanie lub poprawę bioróżnorodności lasów. | a) Zaplanowanie i realizacja działań ochrony czynnej w siedliskach przyrodniczych i dla gatunków (szczególnie od wód zależnych) - zagrożonych zmianami klimatu.                                                                                 | 2035                    | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, parki narodowe (PN), PGL LP, właściciele lasów                         |
|                                                                                                              | b) Wdrożenie aktywnych działań adaptacyjnych dla siedlisk przyrodniczych i gatunków zagrożonych (kryteria IUCN: VU, EN, CR, wybrane NT).                                                                                                        | 2035                    | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PN, PGL LP, właściciele lasów,                                         |
|                                                                                                              | c) Renaturyzacja lub rekonstrukcja drzewostanów o składzie gatunkowym i strukturze niezgodnym z potencjalnym zespołem roślinnym - obarczonych wysokim ryzykiem zamierania wskutek zmiany klimatu.                                               | 2035                    | MKiŚ (O), PN, PGL LP, właściciele lasów                                                      |
|                                                                                                              | d) Wprowadzanie, w ramach wymiany generacyjnej lasu, możliwie szerokiego wachlarza rodzimych gatunków drzew, z uwzględnieniem warunków siedliskowych i spodziewanych warunków klimatycznych, w celu zwiększenia możliwości adaptacyjnych lasów. | 2035                    | MKiŚ (O), PN, PGL LP, właściciele lasów                                                      |

| Cel szczegółowy                                                                                                         | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                                             | Perspektywa             | Podmioty odpowiedzialne (O) i uczestniczące        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|----------------------------------------------------|
| 3. Inwentaryzacja, monitoring, poprawa lub utrzymanie dobrego stanu siedlisk leśnych, w tym przyrodniczych.             | e) Kształtowanie zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej w ramach zabiegów gospodarczych, w celu zwiększenia możliwości adaptacyjnych lasów.                                                                                            | 2035                    | MKiŚ (O), PN, PGL LP, właściciele lasów            |
|                                                                                                                         | a) Dostosowanie i aktualizacja metod monitoringu siedlisk do wyzwań i przyjętych celów.                                                                                                                                                                      | 2030 z perspektywą 2050 | MKiŚ, GIOŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, PN             |
|                                                                                                                         | b) Rozpoznanie i monitoring siedlisk jako punkt wyjścia do poprawy ich stanu.                                                                                                                                                                                | 2030 z perspektywą 2050 | MKiŚ, GIOŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, PN             |
|                                                                                                                         | c) Realizacja działań z zakresu ochrony czynnej i biernej mającej na celu osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych.                                                                                                       | 2030 z perspektywą 2050 | MKiŚ, MRiRW, FDL, GIOŚ, GDOŚ (O), RDOŚ, PGL LP, PN |
|                                                                                                                         | d) Identyfikacja i usunięcie barier prawnych związanych z prowadzeniem zabiegów ochrony czynnej (np. z wykorzystaniem bydła i koni w lasach świetlistych, statusem własnościowym) oraz ochrony biernej w lasach (np. w ramach PZO na obszarach Natura 2000). | 2030                    | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, PN, NGO                     |
| 4. Wzmocnienie ochrony lasów zbliżonych do naturalnych (starolasów) o możliwie najdłuższej ciągłości siedliska leśnego. | a) Wyznaczenie i objęcie ochroną ścisłą starolasów – na gruntach Skarbu Państwa.                                                                                                                                                                             | 2030                    | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, PN, NGO                     |
|                                                                                                                         | b) Wyznaczenie i objęcie ochroną ścisłą starolasów – poza gruntami Skarbu Państwa.                                                                                                                                                                           | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, MRiRW, właściciele lasów, NGO       |
|                                                                                                                         | c) System rekompensat dla właścicieli gruntów na których ustanowiono starolasy.                                                                                                                                                                              | 2030                    | MKiŚ, MRiRW(O), NFOŚiGW, JST                       |
| 5. Wzmocnienie ochrony ekosystemów leśnych o wiodącej funkcji społecznej.                                               | a) Wyznaczanie lasów o wiodącej funkcji społecznej.                                                                                                                                                                                                          | 2030                    | MKiŚ, FDL, PGL LP, JST, NGO                        |
|                                                                                                                         | b) Opracowanie zasad zarządzania (ram prawnych, nadzoru i partycypacji, współodpowiedzialności za skutki i koszty działań) w lasach o wiodącej funkcji społecznej mających na celu zachowanie i wzmocnienie tych funkcji.                                    | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, JST, NGO                    |

| Cel szczegółowy                                                                                                                                                                                 | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Perspektywa             | Podmioty odpowiedzialne (O) i uczestniczące                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| 6. Opracowanie strategii zarządzania populacjami zwierząt chronionych.                                                                                                                          | a) Wdrożenie strategii zarządzania populacjami zwierząt podlegających ochronie lub objętych moratorium, w szczególności gatunkami wyrządzającymi znaczne szkody gospodarcze (rolnictwo, leśnictwo) oraz mogącymi stanowić zagrożenie ze szczególnym naciskiem na minimalizowanie konfliktów poprzez metody nieletalne oraz realizację celów z poszanowaniem priorytetu ochrony bioróżnorodności. | 2030                    | MKiŚ (O), FDL, GDOŚ, PN, ON, PZŁ, PGL LP, NGO                         |
|                                                                                                                                                                                                 | b) Racjonalizacja zasad dokarmiania dzikich zwierząt w celu ochrony naturalnych procesów ekologicznych i minimalizacji ryzyka epizootycznego, obejmująca zakaz wykładania karmy wysokokalorycznej (pochodzenia rolniczego) na terenie lasów oraz realizację pilotażowego programu ograniczania dokarmiania np. jeleniowatych, powiązanego z oceną wpływu na poziom szkód łowieckich.             | 2030                    | MKiŚ (O), PGL LP, PZŁ                                                 |
| 7. Przeprowadzanie analiz zagrożeń i skutków przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i ekonomicznych przed ustanowieniem nowych form ochrony przyrody i lasów o wiodącej funkcji społecznej. | a) Istotne zwiększenie środków na finansowanie opracowania ekspertyz i studiów w zakresie przedmiotowego celu.                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), NFOŚiGW, KOWR, GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, JST                      |
|                                                                                                                                                                                                 | b) Opracowanie i wdrożenie standardu metodycznego dla Szablonu oceny skutków społecznych, przyrodniczych i gospodarczych dla nowo powoływanych rezerwatów przyrody. Z wdrożeniem obowiązku przeprowadzenia ww. oceny przed ustanowieniem nowej formy ochrony przyrody.                                                                                                                           | 2030                    | MKiŚ (O), PGL LP, GDOŚ, RDOŚ, NGO, ON                                 |
|                                                                                                                                                                                                 | c) Metodyka wyceny usług ekosystemowych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2030                    | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, NFOŚiGW, ON, JST                                |
| 8. Wzmocnienie finansowe i kadrowe służb ochrony przyrody oraz specjalizacja służb w zwalczaniu szkodnictwa w zakresie ochrony środowiska.                                                      | a) Rozwój i wzmocnienie wyspecjalizowanych służb ds. przestępczości środowiskowej oraz podniesienie kompetencji organów ścigania (policja, prokuratura) i wymiaru sprawiedliwości w tym obszarze.                                                                                                                                                                                                | 2030                    | MKiŚ (O), PRM, MS, MSWiA, GDOŚ, RDOŚ, PZŁ, PZW, WIOŚ, PGL LP, PN, JST |
|                                                                                                                                                                                                 | b) Uregulowanie i kontrola ruchu turystycznego w obszarach cennych przyrodniczo wraz z mechanizmami wsparcia finansowego.                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2035                    | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PN, PGL LP, JST                                 |

| Cel szczegółowy                                                                                                                                                                                                 | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Perspektywa | Podmioty odpowiedzialne (O) i uczestniczące                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------------------------------------------------------|
| 9. Optymalizacja i przyspieszenie prac nad planami ochrony dla rezerwatów i parków narodowych, obszarów Natura 2000 oraz ich integracja z planami zagospodarowania przestrzennego oraz planami urzędzenia lasu. | a) Identyfikacja barier związanych z planowaniem działań ochronnych w formach ochrony przyrody.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 2030        | MKiŚ, GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, PN, JST, NGO                       |
|                                                                                                                                                                                                                 | b) Rozwiązania prawne i organizacyjne mające na celu likwidację barier i przyspieszenie procesu planowania działań ochronnych w formach ochrony przyrody.                                                                                                                                                                                                                                                      | 2035        | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, PN, JST, NGO                   |
| 10. Integracja procesów decyzyjnych pomiędzy działaniami administracji rządowej w zakresie ekosystemów wodnych i mokradłowych.                                                                                  | a) Powołanie zespołu międzyresortowego do wypracowania zasad tworzenia zintegrowanych planów ochrony ekosystemów wodnych i mokradeł w lasach.                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2030        | MKiŚ (O), FDL, MI, PGW WP, PGL LP, RDOŚ, NGO,                |
|                                                                                                                                                                                                                 | b) Optymalizacja i przyspieszenie procesu planowania działań w zakresie ochrony i odtwarzania siedlisk wodnych i mokradłowych w lasach poprzez współudział w tworzeniu dokumentów planistycznych i inwestycyjnych.                                                                                                                                                                                             | 2030        | MKiŚ (O), MI, PGW WP, PGL LP, NGO                            |
|                                                                                                                                                                                                                 | c) Opracowanie szczegółowych wytycznych postępowania w sprawie spontanicznie powstających stawów bobrowych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 2030        | MKiŚ (O), MI, PGW WP, PGL LP, NGO                            |
| 11. Usprawnienie procesów zbierania, integracji, udostępniania i wymiany danych o zasobach przyrodniczych w lasach.                                                                                             | a) Rozbudowa baz danych i narzędzi stosowanych przez pracowników Lasów Państwowych do rejestracji i odczytu informacji o zasobach przyrodniczych w lasach, umożliwiając odpowiednie projektowanie prac leśnych, jak i nadzór nad ich realizacją.                                                                                                                                                               | 2035        | PGL LP (O)                                                   |
|                                                                                                                                                                                                                 | b) Utworzenie platformy danych o zasobach przyrodniczych (w szczególności przedmiotów ochrony i stanowisk innych gatunków chronionych lub rzadkich w skali Europy, Polski lub regionu) w lasach, integrującej i weryfikującej dane z wielu różnych źródeł, która usprawni procesy decyzyjne odnośnie zarządzania lasami (w szczególności dla RDOŚ, udostępniając dane również zarządcom i właścicielom lasów). | 2035        | GDOŚ (O), RDOŚ, MKiŚ, MI, MRiRW, MC, PGL LP, PGW WP, ON, NGO |

| Cel szczegółowy                                                                                                                   | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                    | Perspektywa | Podmioty odpowiedzialne (O) i uczestniczące |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------|
|                                                                                                                                   | c) Znoszenie barier w dostępie do informacji o środowisku i ułatwienie wymiany danych pomiędzy instytucjami państwowymi, badaczami, naukowcami, NGO, samorządami itd.                                                               | 2030        | MKiŚ (O), MI, PGW WP, PGL LP, ON, JST, NGO  |
|                                                                                                                                   | d) Promowanie projektów i działań polegających na zbieraniu danych przyrodniczych przez amatorów w nurcie tzw. nauki obywatelskiej i integracja danych krajowych z międzynarodowymi bazami o różnorodności biologicznej (np. GBIF). | 2030        | MKiŚ (O), GDOŚ (O), PGL LP                  |
| 12. Działania na rzecz większej akceptacji zarządców i właścicieli lasów do pozostawiania starych i zamierających drzew w lasach. | a) Zmiany uregulowań prawnych, określających odpowiedzialność karną i cywilną zarządców i właścicieli lasów za wypadki losowe osób korzystających z terenów leśnych.                                                                | 2030        | MKiŚ (O), PGL LP, NGO, JST                  |
| 13. Wzmocnienie udziału strony społecznej przy uzgadnianiu i realizacji gospodarki leśnej.                                        | a) Udrożnienie relacji zarządca-samorząd-strona społeczna przy uzgadnianiu i realizacji bieżącej polityki leśnej, obejmujące m.in. zmiany w zakresie uzgadniania planów urządzenia lasu przez samorządy.<br>.                       | 2030        | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, GDOŚ, RDOŚ, JST, NGO |
|                                                                                                                                   | b) Dążenie do zmian legislacyjnych umożliwiających reagowanie i wpływanie na sposób prowadzenia gospodarki leśnej.                                                                                                                  | 2030        | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, GDOŚ, RDOŚ, JST, NGO |
|                                                                                                                                   | c) Powołanie Forum Dialogu Leśnego                                                                                                                                                                                                  | 2030        | MKiŚ (O), interesariusze                    |

Wyzwanie II. Wzmocnienie usług ekosystemowych przez integrację gospodarki leśnej z ochroną przyrody. Cel strategiczny II. Zapewnienie różnorodnych usług ekosystemowych przez lasy.

| Cel szczegółowy                                                                                                                                | Kierunki interwencji (działania)                                                                                                                                                                                                                         | Perspektywa             | Instytucje odpowiedzialne                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------------------------|
| 1. Waloryzacja usług ekosystemowych                                                                                                            | a) Zwiększenie poziomu wiedzy o usługach ekosystemowych, w tym świadczonych przez lasy.                                                                                                                                                                  | 2030 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MEN, MNiSW, NFOŚiGW, PGL LP, PN, JST, NGO        |
|                                                                                                                                                | b) Wycena ekonomiczna utraconych korzyści jak i zysków ekosystemowych płynących z lasów mająca na celu ochronę ich kapitału przyrodniczego jak i wkładu w dobrostan społeczeństwa.                                                                       | 2030 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MRiRW, ON                                        |
| 2. Mechanizmy płatności za usługi ekosystemowe.                                                                                                | a) Programy wsparcia dla właścicieli lasów za wzmocnienie i długoterminowe utrzymanie pozaprodukcyjnych usług ekosystemowych.                                                                                                                            | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MRiRW, NFOŚiGW, KOWR                             |
| 3. Zróżnicowanie metod zagospodarowania na rzecz zapewnienia możliwie pełnego zakresu usług ekosystemowych, w tym wiodącej funkcji społecznej. | a) Kształtowanie zróżnicowanej struktury lasów, zwiększających możliwość korzystania z całej palety funkcji regulacyjnych, kulturowych, zaopatrujących (poza drewnem - Grupa III) w tym udostępniania lasów na cele zrównoważonej turystyki i rekreacji. | 2035                    | MKiŚ (O), MRiRW, NFOŚiGW, KOWR, PGL LP                     |
|                                                                                                                                                | b) Wprowadzanie mechanizmów finansowych wyprzedzających, które to zrekompensują utratę przychodów z produkcji drewna wskutek rosnących wymogów ochronnych, jak obniżaniem produktywności lasów wynikających ze zmiany klimatu.                           | 2035                    | MKiŚ, MRiRW, NFOŚiGW, KOWR, PGL LP                         |
|                                                                                                                                                | c) Sformułowanie odrębnych zasad hodowli, instrukcji urządzania i ochrony dla lasów pełniących różne funkcje.                                                                                                                                            | 2035                    | MKiŚ (O), MRiRW, NFOŚiGW, KOWR, PGL LP, właściciele lasów, |
| 4. Promowanie ochrony przyrody i usług ekosystemowych jako równorzędnego elementu polityki rozwoju, a nie bariery inwestycyjnej.               | a) Adaptacja infrastruktury w lasach na potrzeby turystyki i lokalnych społeczności, a przez to łagodzenie konfliktów na styku właściciel/zarządca-społeczeństwo.                                                                                        | 2035                    | PGL LP (O), JST, właściciele lasów, NGO                    |
|                                                                                                                                                | b) Promocja form ochrony przyrody ,starolasów, lasów o wiodącej funkcji społecznej jako możliwości rozwoju gospodarczego.                                                                                                                                | 2035                    | MKiŚ (O), NFOŚiGW, PGL LP, JST, NGO                        |
|                                                                                                                                                | c) Rozwiązywanie konfliktów poprzez systemy rekompensat, wdrażanie programów z zakresu agroleśnictwa z elementami ochrony przyrody, które wpłyną na dywersyfikację przychodów z gospodarstw leśnych.                                                     | 2035                    | MKiŚ (O), NFOŚiGW, MRiRW, KOWR                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                         |                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------------|
| 5. Wzrost powierzchni obszarów z leśnictwem bliższym naturze, gdzie celem jest prowadzenie gospodarki leśnej w taki sposób, aby realizować cele produkcyjne przy jednoczesnym maksymalnym upodobnieniu struktury i procesów zachodzących w lesie gospodarczym do lasu naturalnego. | a) Nowelizacja dobrych praktyk leśnych i wewnętrznych dokumentów Lasów Państwowych w oparciu o najnowszą wiedzę i zasady leśnictwa bliższego naturze, które wzmacniają ochronę gatunków i siedlisk w lasach.                                                                                                                         | 2035                    | MKiŚ (O), FDL, GDOŚ, RDOŚ, PGL LP, NGO         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | b) Wzrost udziału odnowienia naturalnego w gospodarce leśnej do 25%<br><br>do 40%                                                                                                                                                                                                                                                    | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), PGL LP, właściciele lasów            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | c) Wyłączenie z użytkowania lasów na siedliskach rzadkich i zagrożonych wyginięciem <sup>2</sup> (z wyjątkiem tych, gdzie zaplanowano działania konieczne dla ich ochrony).                                                                                                                                                          | 2030                    | MKiŚ (O), PGL LP, właściciele lasów            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | d) Zwiększenie udziału w postaci zwartych biogrup i płatów pozostawianych starodrzewów na powierzchniach zrębowych do 10% wraz z. doprecyzowaniem standardów wyznaczania i ochrony drzew biocenotycznych na zrębach.                                                                                                                 | 2035                    | PGL LP (O)                                     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | e) Zwiększenie ochrony mikrosiedlisk nadrzecznych.                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2030                    | MKiŚ (O), PGL LP, właściciele lasów            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | f) W okresie lęgowym ptaków, wstrzymanie pozyskaania drewna, z wyjątkiem przypadków wymaganych bezpieczeństwem publicznym.                                                                                                                                                                                                           | 2030                    | MKiŚ (O), PGL LP, właściciele lasów            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | g) Działania na rzecz minimalizowania negatywnego wpływu na zdrowie gleby <sup>3</sup>                                                                                                                                                                                                                                               | 2030                    | MKiŚ (O), MRiRW, PGL LP, PN, właściciele lasów |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                    | h) Wzrost zasobów drzew martwych, (szczególnie stojących i wielkowymiarowych) do co najmniej:<br>- na siedliskach przyrodniczych i innych obszarach cennych przyrodniczo - 30 m <sup>3</sup> /ha,<br>- w lasach górskich i lasach mieszanych górskich - 40 m <sup>3</sup> /ha<br>- na pozostałych obszarach - 10 m <sup>3</sup> /ha. | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MRiRW, PGL LP, PN, właściciele lasów |

|                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                         |                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|---------------------------------------------------|
|                                                                                                                                | i) Istotne zwiększenie obszarów z gospodarką przerębową, przy jednoczesnym ograniczaniu rębni zupełnych.                                                                                                                                                                                               | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MRiRW, PGL LP, właściciele lasów        |
|                                                                                                                                | j) Wspieranie naturalnych procesów ekologicznych w lasach, w tym sukcesji naturalnej, spontanicznego odnowienia z uwzględnieniem zaburzeń naturalnych.                                                                                                                                                 | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), MRiRW, PGL LP, właściciele lasów        |
| 6. Ograniczanie udziału inwazyjnych gatunków obcych (IGO), przy jednoczesnym zachowaniu lokalnych ekotypów gatunków rodzimych. | a) Opracowanie zasad ograniczania występowania IGO w lasach.                                                                                                                                                                                                                                           | 2030                    | MKiŚ (O), GDOŚ, NGO, ON                           |
|                                                                                                                                | b) Zmniejszenie udziału drzewostanów z występowaniem IGO o 10% do 2035 r. i dalej o 25% do 2050 r.                                                                                                                                                                                                     | 2035 z perspektywą 2050 | MKiŚ (O), GDOŚ, RDOŚ, PN, właściciele lasów       |
|                                                                                                                                | c) Programy wsparcia właścicieli lasów wykonujących działania z zakresu ograniczania występowania IGO w lasach.                                                                                                                                                                                        | 2030                    | MKiŚ (O), MRiRW, KOWR                             |
| 7. Systemowe promowanie proekologicznych metod wykonywania prac leśnych.                                                       | a) Opracowanie wytycznych w zakresie stosowania proekologicznych metod prac leśnych (pmpl) przyjaznych środowisku i ochronie gatunków oraz biotopów.                                                                                                                                                   | 2030                    | MKiŚ (O), FDL, PGL LP, PN, właściciele, NGO, ZULe |
|                                                                                                                                | b) Przystosowanie systemu kontraktowania usług leśnych przez: (1) spełnianie części wytycznych pmpl, (2) przyznawania dodatkowych punktów usługobiorcom za spełnianie części wymogów pmpl, (3) kontrolę spełniania wymogów pmpl przez usługobiorców w całym okresie wykonywania umowy na usługi leśne. | 2035                    | PGL LP (O), FDL, właściciele lasów, ZULe, NGO     |

<sup>1</sup>Forum Dialogu Leśnego (FDL) winno zostać powołane w celu harmonizacji interesów w sprawach dotyczących lasów. FDL powstałoby przy ministrze właściwym do spraw środowiska i lasów i pełniłoby funkcję organu doradczego w zakresie polityki leśnej, wspierającego ministra w prowadzeniu dialogu społecznego oraz w podejmowaniu decyzji strategicznych oraz opiniującego w przypadku zmian legislacyjnych.

Do głównych zadań Forum należałoby: monitorowanie postępów we wdrażaniu Narodowego Programu Leśnego (NPL), identyfikowanie nowych wyzwań związanych z gospodarką leśną, jak i ochroną ekosystemów leśnych i dostarczanych przez nie usług, opracowywanie rekomendacji dla organów administracji centralnej w odpowiedzi na pojawiające się problemy i potrzeby.

W skład Forum wchodziłyby grupy tematyczne, zorganizowane podobnie jak w obecnym procesie tworzenia NPL oraz grupa monitoringu realizacji celów i wskaźników NPL. Reprezentanci grup tworzyliby komitet sterujący FDL, odpowiedzialny za prezentowanie ustaleń i rekomendacji ze spotkań grup kierownictwu resortu właściwemu do spraw leśnictwa.

Sekretariat FDL odpowiadałby za: ogólną koordynację prac Forum, strategiczne i operacyjne planowanie wdrażania NPL, wsparcie organizacyjne i merytoryczne dla grup tematycznych oraz Komitetu Sterującego.

Zakres działania, struktura oraz szczegółowy tryb funkcjonowania FDL byłyby określone w ustawie o lasach. Forum takie funkcjonuje chociażby w Austrii i Słowenii.

<sup>2</sup>Siedliska rzadkie i zagrożone wyginięciem wyłączone z użytkowania to:

1. Siedliska przyrodnicze (także poza obszarami Natura 2000): środkowoeuropejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny ziołoroślowe (9140), bory i lasy bagienne (91D0), jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (9180), łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0), łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (91F0); górskie bory świerkowe (9410) na BWG, BGW.
2. Siedliska bagienne lub łąkowe: Bb, BWGb, BGb, BMb, BMGb, LMb, Lł, Lłwyż, LłG, Ol, OlJ, OlJG, OlJwyż oraz drzewostany na glebach torfowych w obrębie innych typów siedliskowych lasu – z wyjątkiem lasów o ewidentnie sztucznym składzie gatunkowym. Z wyłączeniem wydzielen o następujących kombinacjach gatunków panujących i typów siedliskowych lasu: Bb (BK, CZM.P, DB, DB.S, JS, M), BGb (MD), BMb (MD, AK, BK, CZM.P, DB.C, GB, JW, SO.WE), BMGb (MD), LMb (AK, CZM.P, DB.C, MD, SO.WE, ŚNG.B), Lł (AK, BK, CZM.P, DB.C, DG, JD, JS.A, KSZ, MD, ORZ.C, SO, SO.C, SO.S, SO.W, ŚW, ŚW.SY, TP.K), LłG (MD, SO, SO.WE), Lłwyż (AK, DB.C, MD, SO), Ol (AK, CZM.P, DB.C, MD, ŚNG.B, TP.K), OlJ (AK, CZM.P, DB.C, DG, JS.A, MD, SO, SO.C, ŚW.KB), OlJG (SO), OlJwyż (AK, CZM.P, SO).
3. Zalewiska: obszary zalewane na skutek działalności przyrody, np. w wyniku działalności bobrów (budowa tam). Obszary zalewane na skutek działalności antropogenicznej, np. zaprzestania działalności górniczej i zmian w układzie hydrologicznym. Charakteryzują się zatrzymaniem wód na skutek naturalnych przeszkód lub warunków terenowych, które prowadzą do tworzenia zbiorników o różnej wielkości i głębokości. Naturalne zalewiska pełnią istotne funkcje ekologiczne, jak ochrona siedlisk dla fauny i flory wodnej oraz regulacja przepływów wodnych w ekosystemach słodkowodnych.

Wyznaczając zalewiska należy brać pod uwagę trwałe zmiany w roślinności wynikające z obecności wody, np. gdy zalew utrzymuje się przez czas dłuższy niż 1 rok albo gdy zalewanie powtarza się regularnie, w stopniu utrudniającym gospodarowanie.

4. Bagna: powierzchnie nieleśne w których jako rodzaj powierzchni w SILP wskazano „BAGNO”. Bagna to specyficzny rodzaj powierzchni, który charakteryzuje się wysoką wilgotnością gleby i często występowaniem wody stojącej lub wolno płynącej. Są to obszary o unikalnej roślinności, przystosowanej do warunków częściowego zalewania przez wodę, często z dominacją torfowców i innych roślin bagiennych. Bagna pełnią istotne funkcje ekologiczne, takie jak retencja wody, ochrona przed erozją, magazynowanie węgla organicznego oraz stanowią cenne siedlisko dla wielu gatunków fauny i flory, w tym rzadkich i chronionych. Dopuszcza się usuwanie drzew jako działanie ochronne w celu odtworzenia nieleśnej roślinności bagiennej.
5. Lasy na stromych stokach lub wąwozach: stoki „bardzo strome” i „urwiste”, tj. o nachyleniu  $\geq 30^\circ$ .
6. Lasy położone wzdłuż brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych i źródeł: drzewostany na siedliskach przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej w buforze 30 m od brzegu cieków naturalnych i zbiorników wodnych (naturalnych; sztucznych na wodach płynących) i źródeł. Zgodnie z ustawą Prawo Wodne pod pojęciem naturalnych cieków rozumie się: rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy naturalnymi lub uregulowanymi korytami.
7. Wyspy leśne wśród wód powierzchniowych o powierzchni mniejszej niż 100 ha.
8. Enklawy śródpolne: drzewostany znajdujące się wśród gruntów rolnych o powierzchni nie przekraczającej 4 ha.

<sup>3</sup>Zdrowe gleby to takie gleby, które są w dobrym stanie chemicznym, biologicznym i fizycznym, i które mogą w związku z tym zapewniać usługi ekosystemowe niezbędne dla ludzi i środowiska, takie jak bezpieczna, bogata w składniki odżywcze żywność w wystarczającej ilości, biomasa, czysta woda, obieg składników odżywczych, magazynowanie dwutlenku węgla oraz siedliska sprzyjające różnorodności biologicznej. DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2025/2360 z dnia 12 listopada 2025 r. w sprawie monitorowania i odporności gleby (prawo o monitorowaniu gleby).